

VN/6327/2022

kirjaamo.sm@govsec.fi

lainsaadantoyksikko_poliisiosasto.sm@govsec.fi

Lausunto: Ehdotus hallituksen esitykseksi eduskunnalle arpajaislain muuttamisesta (VN/6327/2022)

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto arpajaislain muuttamisesta.

Kiitämme siitä, että esityksessä nostetaan esille rahapelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisy ja vähentäminen sekä rahapelihaittojen seurannan ja haittariskien arvioinnin tietopohjan parantaminen.

Myönteistä on myös se, että järjestöjen avustusten ja rahoituksen riittävyttä seurataan muuttuvassa toimintaympäristössä sekä kansalaisjärjestöjen autonomiaa kunnioitetaan, pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta turvataan sekä järjestöjen yhdenvertaista kohtelua sekä avoimuutta ja läpinäkyvyyttä parannetaan. Positiivista on myös järjestöjen ja valtion vahvan kumppanuuden rakentaminen eriarvoisuuden vähentämiseksi. On hienoa, että esityksen valmistelussa on kuultu tutkijoita.

Esityksen keskeisin puute on varautumisen kehittämisen ja turvallisuuden sekä pelastuspalvelujärjestöjen aseman heikkenemiseen liittyvien vaikutusten arvioinnin sivuuttaminen. Kotitalouksien omatoimisen varautumisen tarve on kasvanut turvallisuuspoliittisen tilanteen takia huomattavasti, ja siihen pelastuspalvelujärjestöt ovat pyrkineet vastaamaan. Työtä kansalaisten turvallisuuden, omatoimisen varautumisen ja pelastuspalvelutoiminnan eteen on kehitetty pitkäjänteisesti vuosia, ja juuri nyt on oikea aika vahvistaa sitä, ei heikentää.

Keskeiset huomiomme esityksestä hallituksen esitykseksi:

- Järjestöjen pitkäjänteisen työn mahdollistaminen sekä kustannusten nousun huomioiminen on tervetullut asia. Järjestöjen pitkäjänteisen työn mahdollistamiseksi keskeistä on se, että rahoituspäätökset saataisiin jatkossakin vähintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja rahoitukseen ei sisältyisi omarahoitusehtoa.
- On syytä määritellä, mikä on relevantti vuosi rahoitustason tarkastelussa (esimerkiksi taulukko 3, s. 15). Esitämme, että tarkastelukohteeksi esityksessä otetaan viiden edeltävän vuoden keskiarvo, joka antaisi oikeamman kuvan järjestöjen toimintavolyymista. Koronavuoden tason tarkastelu rahoituksessa ei anna oikeaa kuvaa järjestöjen toiminnasta.
- Esityksessä ei ole huomioitu sitä, miten varmistetaan varautumisen kehittämisen ja turvallisuuden huomioiminen sekä pelastuspalvelujärjestöjen rahoituksen turvaaminen. Esitys ei ole siksi tasapainossa tämän suhteen, sillä siinä tuodaan esille sosiaali- ja terveysjärjestöjä sekä urheilua ja kulttuuria, mutta pelastuspalvelujärjestöjen ryhmä on jätetty esityksestä pois. Kansalaisten pelastaminen, turvallisuus ja varautuminen ovat

- yhteiskunnan haavoittuvuuksien kasvun myötä keskeisiä teemoja, jotka voivat huonosti koordinoituna johtaa myös lisääntyvään eriarvoisuuteen.
- Järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen myös kehittämistyössä on keskeistä. Järjestöjen kehittäminen ja yhteistyö ei näy esityksessä riittävästi, vaan asiakastyö korostuu liikaa. Kehittämistyöllä ja yhteistyöllä parannetaan myös suoraa ihmisten kohtaamista ja auttamista.
 - On syytä huomioida, että avustusten merkitys kolmannen sektorin toimijoille on korostunut viime aikoina entisestään, kun järjestöjen omarahoitteen työn kysyntä on koronarajoitusten takia vähentynyt.
 - Esityksessä mainitaan, että 20 prosenttia voidaan jättää jakamatta (21 §, s. 37). Tämä voi luoda riskin siitä, että poliittisista syistä järjestöjen rahoitus jää varmistamatta tarpeesta huolimatta.
 - Kiinnitimme huomion siihen, että esityksen kaikki perustelut eivät ole hallituksen esityksen ehdotuksen perusteluissa vaan yhteistoimintamuistiossa.
 - Vaikutuksissa (luku 4, s. 30-31) olisi syytä huomioida vaikutukset ihmisten turvallisuudelle niin terveysvaikutusten kuin ihmisoikeuksien osalta. Oikeus elämään ja oikeus henkilökohtaiseen turvallisuuteen ovat keskeisiä ihmisoikeuksia. Myös lapsivaikutusten arvioinnissa turvallisuus on syytä huomioida, sillä lapset ovat erityistä riskiryhmää kriiseissä ja yhteiskunnan haavoittuvuuksien kasvaessa. Mikäli pelastuspalvelujärjestöjen rahoitus varautumisen ja ihmisten auttamisen osalta vähenee, sillä voi olla heikentäviä vaikutuksia ihmisten turvallisuudelle ja terveydelle.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö



Mika Gröndahl
toimitusjohtaja

Marko



johtaja

Hasari